קנג: מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

השתא ומה ספינה שרובן לאבד כו'. הקשה הר"ר יצחק בר' מאיר למאי לא פריך ליה מדתנן בגיטין (דף כח. וסס) הניחו זקן או חולה (ה) בחזקת שהוא קיים ואוכלת משתו בתרומה ולא אמרי' דלמא מת ואינה קושיא דהתם לא מת לגמרי אלא הוי לגו דומר שעמד מי לנפוף ולא הוי לגו דומר שעמד מי לא משום דמדמינן ליה לספינה המטורפת בים דהוי כמו שסופן לאבד בים ואפ"ה משגיחין להו בחזקת שהם חיים עדיין א"נ מהיא משנה לא היה יכול להוכיח אלא שהוא בחזקתו כמו שהניחו אבל מהך משנה יש להוכיח שניצול מחליו כמו בני הספינה (ו) המטילים בים שנצולו מן המים: **כמאן אזלא הא שמעתא דרבה בר' נתן.** וא"ת למאי לא קאמר כר"מ דרבה גופיה מוקי לקמן ר' נתן כר"מ דמתני' וי"ל דמשום דר' נתן(ז) דיינא הוא ומתיא לעומקא דדינא ומטעם זה פי' רבינו שמואל דהלכה כרבה מי נמי דמתני' לא מוכחא בהדיא (ח) שהוא בחזקת כריא עתה אבל ממילתיה דרבי נתן משמע הכי בהדיא: **והן אין מוציאין מידו אלא בראיה.** וא"ת פשיטא כיון שהוא מוליא מידם בלא ראיה שהן אין מוליאין מידו בלא ראיה וי"ל דהא קמ"ל דהא כראיה מוליאין אע"פ שאין השטר מוכיח שהיה כריא: **רבי** נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא ראיה בו'. אומר ר"י דהך סוגיא דהכא ליתא לה בהיא סוגיא דפ' בתרא דקדושין (דף עט.) דקאמר התם קדשה אביה בדרך ומתקדשה היא עצמה בעיר והכי היא בוגרת רב אמר הרי היא בוגרת לפנינו ושמואל אמר חוששין לקדושי שניהם וקאמר התם לימא כתנאי מי מוליא מיד מי הוא מוליא מידם בלא ראיה מו' לימא רב דאמר כרבי נתן ושמואל דאמר כרבי יעקב אמר לך שמואל אנא דאמרי אפי' כרבי נתן עד כאן לא קאמר ר' נתן התם אלא דבולי עלמא בחזקת בריאים קיימין [והאי] דמפיק נפשיה מחזקת בריאים עליו להביא ראיה אלא הכא מי מפיק נפשיה ממחזקה וא"כ ה"נ אינו ראיה מייתי מר' נתן לרבה התם היינו טעמא דכ"ע בחזקת בריאים קיימי אבל הכא אין לנו לומר שהיה בחזקת שכיב מרע שלא עמד דשמא עמד ומסיפא נמי דקתני אם שכיב מרע הוא עליהן להביא ראיה שהיה בריא אינו ראיה דהתם היינו טעמא דאוקי ממונא אחזקיה ובדרבה דהכא איכא חזקת ממון לגבי יורשים אלא לאו ש"מ דלית לה להך סוגיא סברא דהתם: **בימות** הגשמים **רשות היחיד לכאן ולכאן.** פי' רבינו חננאל דבימות הגשמים אין בני אדם נכנסין בתוכה מפני רוב הגשמים ואין נראה שאין זה מחמת מילוי מים אלא מפני התבואה כדקתני בתוספתא (פ"ז דטהרות) שהניח רבינו חננאל (כ) דקתני אלו ימות החמה משתעקר התבואה ממקומה והא דקתני סיפא (ל) את ימי הגשמים משתרד רביעה שניה לאו היינו מפני רוב המים אלא שמשם ואילך גדלים הזרעים ודריסת הרגל מזקת להם כדתניא בפ"פ מרובה (נ"ק דף פח.) מהלכים בשבילי הרשות משתרד רביעה שניה שמשם ואילך דריסת הרגל מזקת לזרעים ולתבואה:

רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה. בפ"ק דשבת (דף י:) פליגי בה אמוראי איכא מאן דמוקי לה בנקעה שהוקפה מארבע (מ) רוחות הר"ר לטומאה שאפי' חגר שנכנסים בה בזז ויוצאין בזז אמרי' בעירובין (דף ח.) דהוי רשות הרבים לטומאה כ"ש בקעה שהולכים בה תדיר ואיכא דמוקי לה בלא הוקפה והוי כרמלית ואמאי קרי לה רשות היחיד לפי שאינה רה"ר: **אמר רבא לא שנו אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים.** פי' דשב"ס שעברו עליה ימות הגשמים משגדרה הבקעה (נ) ואפ"ה בימות החמה משיבה רשות היחיד ואין נראה כלל כי איזו סברא היא דכיון שגדרה ועברו עליה ימות הגשמים הוי רשות היחיד אפי' בימות החמה וקודם שעברו ימות הגשמים לא תהיה רשות היחיד ועוד דלא מצי לאוקומה למילתיה דרבא דהכא אלא למ"ד בפ"ק דשבת (סס) והוא שיש לה גדר מד' רוחותיה ועוד אמאי קאמר רבא למילתיה הכא יותר מכל שאר מקומות שבגמרא שהניח הך משנה ופי' רבינו חננאל דלענין טומאה קאי הר"ק לא שנו אלא שלא עברו על טומאה זו ימות הגשמים ואז אם נכנס בימות החמה הוי רשות היחיד כרבים אבל אם עברו על טומאה זו ימות הגשמים אפילו נכנס בה בימות החמה וגם לשאול בימות החמה הוי רשות היחיד גם על פירוש זה (קשה) תמיה גדולה היא למה יחשב רשות היחיד כיון דנכנס בימות החמה ובזמן לומר דמומרא דרבנן היא ועוד מקשה למה אומר רבא דבריו בכאן יותר מבשאר מקומות דמייתי הך משנה וי"ל דהא נמי לא קשיא היא כדפירש רבינו חננאל דרבא חולק אדר"א ולא כתב יותר ונראה (מ) דמולק בענין זה מדאמר רבא אם עברו עליה ימות הגשמים הוי רה"י אפילו בא לשאול בימות החמה ונכנס בימות החמה א"כ לא אזיל בתר השתא ושמא כדברי ר' יוחנן רוצה לומר כדאיתא בירושלמי עלה בפרק מי שמת אמר ר' יוחנן נטמא בספק בקעה בין בימות הגשמים מחלוקת ר"מ וחכמים בא לשאול בימות [החמה נשאלין לו בימות הגשמים נשאלין לו בימות הגשמים א"ר יוחנן (מ) ובלבד ימים הסמוכים לגשמים] (נ) ותני בתוספתא ואלו הן ימות החמה משתעקר התבואה ממקומה ימות הגשמים משתרד רביעה שניה ונראה

(ה) אמר רבה הרי מת והרי קברו מוכיח עליו אמר ליה אביי [א]השתא ומה ספינה שרובן לאבד נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים חולין [ב]שרוב חולין לחיים לא כל שכן אמר רב הונא בריה דרב יהושע כמאן אזלא הא שמעתא דרבה בר' נתן דתניא [ג]מי מוציא מיד מי הוא מוציא מידיהן בלא ראיה והן אין מוציאין מידו אלא בראיה דברי רבי יעקב רבי נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא ראיה שהיה שביב מרע אם שביב מרע הוא עליהן להביא ראיה שבריא היה אמר רבי אלעזר ולטומאה כמחלוקת דתנן [ג]בקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה בימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולכאן (ו) אמר רבא [ד]לא שנו אלא שלא עברו (ג) עליו ימות הגשמים אבל עברו עליו ימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולכאן: וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה וכו':

ראיה

לתבוע נכסיו של זה על התחתונה דלא אזלינן בתר השתא (ו)כדאמרי דרוב חולים לחיים דאיכא למימר דהדר ביה: **ומה אין מוליאין מידו.** אא"כ מוליאין ראיה בעדים שכריא היה: **אם כריא הוא.** בשעת העמדה בדין עליו וכו' דאזלינן בתר השתא: **אמר ר"א ולענין טומאה.** דקי"ל [סוטה כח:] ספק טומאה ברה"י ספיקו טמא וברה"ר ספיקו טהור וקי"ל נמי דבקעה בימות החמה רשות הרבים לטומאה ובימות הגשמים רשות היחיד לטומאה כדתנן כו': **כמחלוקת.** כי היכי דנחלקו ר' יעקב ור' נתן במתנה שמא אפילו גבי טומאה שאם בא אדם לב"ד ונשאל על שנכנס לבקעה ואין יודע ממי נכנס אי בימות החמה וטהור אי בימות הגשמים וטמא חזינן אם עתה כשנשאל ימות החמה הן טהור הוא דאזלינן בתר השתא לר' נתן ואם ימות הגשמים הוא טמא דבתר השתא אזלינן ולרבי יעקב לאזול בתר מזקה העמד טהור על מזקתו וטהור עד שיבאו עדים ויעידו שבימות הגשמים נכנס: **דתנן בקעה כו'.** מסויגת בגדר סביב ורה"י היא לשבת ואפי' היא קרפף יותר מבית סאתים (ו) לזרוק כתוכו מרה"ר חייב ולטלטל אסור: **רה"ר לטומאה.** דלאו מקום סתירה הוא אבל בימות הגשמים שם אם זרעים אין נכנסים לתוכה והוי מקום סתירה ופסק טומאה טמא: **אמר רבא לא שנו כו'.** מילתא באפי נפשה היא והמפרש למילתיה דר"א אדרבא קאי אינו אלא טוענה דרבא בתרא הוא וא"ל לדמוק מילתיה דרבי אלעזר ולהעמידה על פירוש רבא: **לא שנו.** דבקעה בימות החמה הר"ר לטומאה: **אלא שלא עברו.** על בקעה זו ימות הגשמים משגדרוה אבל עברו עליה ימות הגשמים הו לא פקע מינה שם רה"י אפילו משיגיעו ימות החמה ותיהוי לעולם רה"י לגמרי ולכאן וסברא מעליתא היא לו מומרא דרבנן הוא. ור"ח פירש דרבא פליג אדר' אלעזר והכי כתב ורבא חולק על רבי אלעזר ופי' נמי לא שנו דבקעה כו' אלא נזמן שלא עברו על זו הטומאה שהיתה עתה בבקעה ימות הגשמים אבל עברו על זו הטומאה ימות הגשמים הר"י היא לכאן ולכאן: **אמר רבה הרי מת והרי קברו מוכיח עליו.** פי' דאע"פ שהוא בחזקת חי אינו נוטל מת מתוך חיים וקנה המקבל מתנה: **א"ל אביי.** מאן לימא לך דמההוא חולי איפטר לבית עולמיה והלא רוב חולים לחיים וחזר בו ואחרי כן חלה ומת: **השתא ומה ספינות.** הטוענות בים שרובן לאבד ואפ"ה נותנין עליו חומרי חיים וחומרי מתים כדתנן בפ' כל הגט (גיטין ד' כח:) אבל עיר שבבשה כרכוס וספינה שאבדה בים נותנין עליו חומרי חיים וחומרי מתים בת כהן לישראל בת ישראל לכהן שביהן אין אוכלות בתרומה: **חולים שרוב חולים לחיים.** כדתנן (גיטין שם.) המניח גט ממדינה הים והניחו זקן או חולה (ה) נותנין לה בחזקת שהוא קיים לא כל שכן דימא עמד וחזר בו. ומיהו (רבא) [רבה] לא הדר ביה וקי"ל כוותיה דשמעתיה כרבי נתן אזלא דקי"ל כוותיה דלמארי בעלמא (ב"מ ד' קח:) ר' נתן דיינא הוא ומתיא לעומקא דדינא: **מי מוליא מיד מי.** מתנה שאין כתוב בה לא לזון מתנת כריא ולא לזון מתנת שביב מרע כי מתני' זה אומר כריא היית וזה אומר שביב מרע הייתי: **הוא מוליא מידיהן.** ונותן עומד בנכסיו וחוכה בהן דהעמד נכסים על חזקתן ויד בעל השטר שבא

(ה) נמ' אמר רבה הרי מת. נ"ב כך הוא גירסת הגמ' והרא"ש ודלא כאלפסי דגרס רבא ע' נאמר"ר: (ב) שם אמר רבה לא שנו. נ"ב נ"ב ואמר רבה אלא אמר רבה ואותו שמפרש דמילתיה דר"א מדרבה קאי גורס ראמר רבה והרב"ם דחה אותו: (ג) שם אלא עברו עליה וכו' אבל עברו עליה ימות הגשמים: (ד) רשב"ם ד"ה אמר רבה וכו' והעמדנוהו על חזקה: (ה) ד"ה חולין וכו' נותן לה בחזקת שהוא קיים לא כ"ש דימא עמד דלמא אמר וחזר בו: (ו) ד"ה הוא מוליא וכו' וכדאביי וכו' וראיבא לימר: (ז) ד"ה דתנן וכו' לזורק לתוכו מדשות הרבים: (ח) הגמ' ד"ה השתא וכו' זקן לא חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים ואוכלת משתו בתרומה בחזקת שהוא כריא ולא אמרינן וכו' ולא היה לנו לומר: (ט) בא"ד כמאן וכו' בימים הטולטלים כמי הספינה המטולטלים כיס: (י) ד"ה כמאן וכו' בהגיה דהוא: (כ) ד"ה בימים וכו' שכבשו רבי חננאל אלו הן ימות כל"ל ומיהת בתקני נמחק: (ל) בא"ד והא דקתני סיפא ימות כל"ל ומיהת לא נמחק: (מ) ד"ה רשות וכו' מלרבע רדחותיה ורשות הרבים: (נ) ד"ה אמר וכו' משנגדרה הבקעה ולהכי אפי' בימות החמה תשיבה: (ס) בא"ד ונראה לפרש דתולק: (ע) בא"ד ובלבד ימים הסמוכים לגשמים ונראה כל"ל ומיהת ומנן בתוספתא ואלו הן ימות החמה משתעקר התבואה ממקומה ימות הגשמים משתרד רביעה שניה מחתן:

מוסף רש"י

מי מוציא מיד מי. כיתוב נכסיו לאחרים ולא שייר כלום, דקי"ל בשביב מרע שאין מתנתו מתנה אם עמד, דגלי דעתיה מדלא שייר מידי דמלוה מחמת מיתה היה ואם כריא היה מתנתו מתנה, ומכאן היא דאמר ש"מ דייתי והן דומרים כריא היה, מי מוליא נכסים מיד מי (קדושין עם:). הוא מוציא מידיהן. אם עמדו ויחזיקו נכסים, ואין צריך לכתיב ראיה שהיה ש"מ ואפילו הוא כריא עכשיו בשעת חזרה לא אמרינן מדלהתם כריא מעיקרא בשעת מתנה נמי כריא. שם:. אם בריא הוא. עכשיו בשעת חזרה, עליו להביא ראיה. ולא לא מייתי מחזקינן ליה כי השתא ושם:. בימות החמה. שאין בה זרעים, רשות היחיד לשבת. דהא לאו הילוך לרבים הוא, שאין רבים מסתלקין מן המטילה ליכך בשדה, ורשות הרבים לטומאה. ופקיון טהור, דהא לאו מקום סתירה הוא, שם כי אדם נכנסים לה, דספק טומאה לטמא מקומה גמרינן לה והתם סתירה כתיב, ונסתרה והיא נטמאה, דבמקום סתירה טומאה לטמא מספק, ומכאן אתה דן לשרץ (שבת דו). בימות הגשמים. שהיא הוישה אין אדם נכנס לה (שם).

מסורת הש"ס

(א) (קדושין פח:). גיטין כח.). (ב) קדושין עט:. (ג) עירובין פ"ו מ"ו שבת דף י:. (ד) (נ"ק נג. כ"מ נ"ק:). (ה) במתמלגן (ו) נמ' ב"ק ל"ב מי כל"ל מ"ח. (ז) (נ"ל ותניא בתוספתא דטהרות פ"ז).

הגהות הב"ח

(א) נמ' אמר רבה הרי מת. נ"ב כך הוא גירסת הגמ' והרא"ש ודלא כאלפסי דגרס רבא ע' נאמר"ר: (ב) שם אמר רבה לא שנו. נ"ב נ"ב ואמר רבה אלא אמר רבה ואותו שמפרש דמילתיה דר"א מדרבה קאי גורס ראמר רבה והרב"ם דחה אותו: (ג) שם אלא עברו עליה וכו' אבל עברו עליה ימות הגשמים: (ד) רשב"ם ד"ה אמר רבה וכו' והעמדנוהו על חזקה: (ה) ד"ה חולין וכו' נותן לה בחזקת שהוא קיים לא כ"ש דימא עמד דלמא אמר וחזר בו: (ו) ד"ה הוא מוליא וכו' וכדאביי וכו' וראיבא לימר: (ז) ד"ה דתנן וכו' לזורק לתוכו מדשות הרבים: (ח) הגמ' ד"ה השתא וכו' זקן לא חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים ואוכלת משתו בתרומה בחזקת שהוא כריא ולא אמרינן וכו' ולא היה לנו לומר: (ט) בא"ד כמאן וכו' בימים הטולטלים כמי הספינה המטולטלים כיס: (י) ד"ה כמאן וכו' בהגיה דהוא: (כ) ד"ה בימים וכו' שכבשו רבי חננאל אלו הן ימות כל"ל ומיהת בתקני נמחק: (ל) בא"ד והא דקתני סיפא ימות כל"ל ומיהת לא נמחק: (מ) ד"ה רשות וכו' מלרבע רדחותיה ורשות הרבים: (נ) ד"ה אמר וכו' משנגדרה הבקעה ולהכי אפי' בימות החמה תשיבה: (ס) בא"ד ונראה לפרש דתולק: (ע) בא"ד ובלבד ימים הסמוכים לגשמים כל"ל ומיהת ומנן בתוספתא ואלו הן ימות החמה משתעקר התבואה ממקומה ימות הגשמים משתרד רביעה שניה מחתן:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com